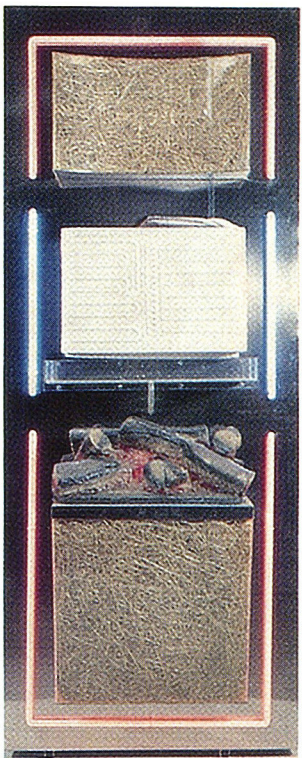

november '71

Kunstwerk van de maand

Het afgebeelde kunstwerk is
permanent geëxposeerd in de
afdeling „Kunst na 1850”,
Maliebaan 42, Utrecht (buslijn 3).

Woody van Amen

(geb. 1936)

IJsmachine „De overwintering van Willem Barentsz op Nova Zembla”, hout, perspex, aluminium, tl-buizen, vrieselement, hooi en kunststof,

1968/69

205 x 80,2 x 59,1

Inv. nr. 16916

Jeugdherinneringen kunnen lang blijven en een onvermoed-diepe indruk nalaten. Ze leven in het onderbewustzijn door en komen op zekere dag weer aan het oppervlak. Zo is, uit de geschiedenisles, de overwintering van Willem Barentsz op Nova Zembla (1596) Woody van Amen als een roemvol feit bijgebleven. Op een bepaald ogenblik is het voor hem echter op een geheel andere manier dan als een historisch feit gaan leven: er waren mensen bij betrokken die honger en kou leden, zoals er nu nog steeds, zoveel eeuwen later, mensen honger en kou lijden. Zeer bewust heeft de kunstenaar voor de uitbeelding van zijn ideeën de vorm van een grote ijskast gekozen, heel strak, heel glad en glanzend koud van materiaal en oppervlak. Het wordt nog kouder wanneer het vrieselement begint (echt) ijs te produceren, terwijl het doordringend-blauwe neonlicht zowel het noorderlicht oproept als de winterharde atmosfeer versterkt.

Tot de kou en de strakheid staat het „houtvuurtje” met zijn golvend warmrood licht in schrille tegenstelling; het werkt in de „overwintering” als een soort Barokelement dat in zijn beweeglijkheid en kleur de tegenpool vormt van het ongevoelige materiaal, de strakheid van de vorm der kast en de bijtende kou van het ijs. Het hooi is het derde element waarmee de kunstenaar op de beschouwer inwerkt: het betekent het voedsel dat, ingepakt in een evenzeer onpersoonlijke en koude kunststof als het plexiglas is, onbereikbaar blijft.

Koud en kil, onverschillig voor anderen, in hun eigen bestaan opgegaan, zijn de mensen van tegenwoordig; onbereikbaar voor de overgrote meerderheid der wereldbevolking is in onze dagen het meest noodzakelijke voedsel. Het vuurtje op de ijskast is niet in staat de kou te verdrijven, evenmin als een aantal goedwillenden de honger en de kou van hun medemensen kan verhelpen.

Dat is de diepere zin van de combinatie van deze op het eerste gezicht vrij vreemd bij elkaar gebrachte elementen. Het is een aanklacht van de sociaal geëngageerde kunstenaar, die met de expressiemogelijkheden waarover hij beschikt, het opneemt voor de minder bedeelden, voor de armen en koulijdenden, die in de wereld het talrijkst zijn. Door ons met onze neus op hongersnood en kou te drukken, klaagt hij onze sociale verhoudingen aan, die te weinig warmte in de wereld brengen, hij klaagt de steriliteit van onze maatschappij aan, die in haar weelde enkel aan zichzelf en niet aan de meest schreeuwende noden van anderen denkt, en roept ons op te proberen het vuur te zijn dat de wereld verlicht én verwarmt.